

I

(Lovgivningsmæssige retsakter)

DIREKTIVER

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/1919

af 26. oktober 2016

om retshjælp til mistænkte og tiltalte i straffesager og til eftersøgte i sager angående europæiske arrestordre

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 82, stk. 2, litra b),

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter høring af Regionsudvalget,

efter den almindelige lovgivningsprocedure ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Formålet med dette direktiv er at sikre effektiviteten af retten til adgang til advokatbistand som fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU ⁽³⁾ ved, at medlemsstaterne finansierer adgangen til advokatbistand for mistænkte og tiltalte i straffesager og for eftersøgte, der er genstand for sager angående europæiske arrestordre i henhold til Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA ⁽⁴⁾ (»eftersøgte«).
- (2) Ved at fastsætte fælles minimumsregler vedrørende retten til retshjælp til mistænkte, tiltalte og eftersøgte sigter dette direktiv på at styrke medlemsstaternes tillid til hinandens strafferetlige systemer og således at forbedre gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager.
- (3) Artikel 47, stk. 3, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (chartret), artikel 6, stk. 3, litra c), i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMRK) og artikel 14, stk. 3, litra d), i den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder (ICCPR) sikrer retten til retshjælp i straffesager i overensstemmelse med de betingelser, der er fastlagt i disse bestemmelser. Chartret har samme juridiske værdi som traktaterne, og medlemsstaterne er parter i EMRK og ICCPR. Erfaringerne har imidlertid vist, at dette ikke altid i sig selv giver en tilstrækkelig grad af tillid til andre medlemsstaters strafferetlige systemer.

⁽¹⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 63.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets holdning af 4.10.2016 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets afgørelse af 13.10.2016.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen (EUT L 294 af 6.11.2013, s. 1).

⁽⁴⁾ Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT L 190 af 18.7.2002, s. 1).

- (4) Den 30. november 2009 vedtog Rådet en resolution om en køreplan med henblik på at styrke mistænkte eller tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager ⁽¹⁾ («køreplanen»). Trin for trin opfordres der i køreplanen til vedtagelse af foranstaltninger vedrørende retten til oversættelse og tolkning (foranstaltning A), retten til oplysninger om rettigheder og om tiltalen (foranstaltning B), retten til juridisk rådgivning og retshjælp (foranstaltning C), retten til at kommunikere med pårørende, arbejdsgivere og konsulære myndigheder (foranstaltning D) og særlige beskyttelsesforanstaltninger for mistænkte eller tiltalte, som er sårbare (foranstaltning E).
- (5) Den 11. december 2009 udtrykte Det Europæiske Råd tilfredshed med køreplanen og gjorde den til en del af Stockholmprogrammet — Et åbent og sikkert Europa i borgernes tjeneste og til deres beskyttelse ⁽²⁾ (punkt 2.4). Det Europæiske Råd understregede køreplanens ikke-udtømmende karakter ved at opfordre Kommissionen til at undersøge yderligere elementer af mistænkte og tiltaltes proceduremæssige minimumsrettigheder samt til at vurdere, hvorvidt der er behov for at behandle andre emner, såsom uskyldsformodningen, med henblik på at fremme et bedre samarbejde på dette område.
- (6) Der er hidtil blevet vedtaget fem foranstaltninger om proceduremæssige rettigheder i straffesager i henhold til køreplanen, nemlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU ⁽³⁾, 2012/13/EU ⁽⁴⁾, 2013/48/EU, (EU) 2016/343 ⁽⁵⁾ og (EU) 2016/800 ⁽⁶⁾.
- (7) Nærværende direktiv vedrører anden del af foranstaltning C i køreplanen vedrørende retshjælp.
- (8) Retshjælp bør omfatte omkostninger til forsvaret af mistænkte, tiltalte og eftersøgte. Medlemsstaternes kompetente myndigheder bør i forbindelse med bevilling af retshjælp kunne kræve, at mistænkte, tiltalte eller eftersøgte selv bærer en del af disse omkostninger afhængigt af deres økonomiske midler.
- (9) Uden at det berører artikel 6 i direktiv (EU) 2016/800, bør nærværende direktiv ikke finde anvendelse, hvor mistænkte eller tiltalte eller eftersøgte har givet afkald på deres ret til adgang til advokatbistand i overensstemmelse med henholdsvis artikel 9 eller artikel 10, stk. 3, i direktiv 2013/48/EU og ikke efterfølgende har tilbagekaldt deres afkald, eller, hvor medlemsstaterne har anvendt de midlertidige fravigelser i overensstemmelse med artikel 3, stk. 5 eller 6, i direktiv 2013/48/EU, i den periode, hvor disse fravigelser er gældende.
- (10) Såfremt en person, som ikke oprindeligt var mistænkt eller tiltalt, såsom et vidne, bliver mistænkt eller tiltalt, bør vedkommende have retten til ikke at inkriminere sig selv og retten til ikke at udtale sig i overensstemmelse med EU-retten og EMRK som fortolket af Den Europæiske Unions Domstol («Domstolen») og af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol («EMD»). Dette direktiv henviser derfor udtrykkeligt til den konkrete situation, hvor en sådan person bliver mistænkt eller tiltalt under politiets eller en anden retshåndhævende myndigheds afhøring i forbindelse med en straffesag. Når en person, der ikke er mistænkt eller tiltalt, under en sådan afhøring bliver mistænkt eller tiltalt, bør afhøringen straks indstilles. Det bør dog være muligt at fortsætte afhøringen, hvor den pågældende person er blevet gjort bekendt med, at vedkommende er mistænkt eller tiltalt, og i fuld udstrækning kan udøve de rettigheder, der er fastsat i dette direktiv.
- (11) I nogle medlemsstater har andre myndigheder end en domstol med kompetence til at afgøre straffesager kompetence til at pålægge andre sanktioner end frihedsberøvelse for mindre lovovertrædelser. Dette kan f.eks. være tilfældet i forbindelse med færdselsforseelser, som begås i stort omfang, og som eventuelt konstateres efter en færdselskontrol. I sådanne situationer ville det ikke være rimeligt at kræve, at de kompetente myndigheder sikrer alle de rettigheder, der følger af dette direktiv. Hvor det i en medlemsstats ret er bestemt, at en sådan myndighed kan pålægge sanktioner for mindre lovovertrædelser, og der enten er ret til appel eller mulighed for på anden vis at indbringe sagen for en domstol med kompetence til at afgøre straffesager, bør dette direktiv derfor kun finde anvendelse på sager ved den pågældende domstol efter en sådan appel eller indbringelse.

⁽¹⁾ EUT C 295 af 4.12.2009, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 115 af 4.5.2010, s. 1.

⁽³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager (EUT L 280 af 26.10.2010, s. 1).

⁽⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT L 142 af 1.6.2012, s. 1).

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager (EUT L 65 af 11.3.2016, s. 1).

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/800 af 11. maj 2016 om retssikkerhedsgarantier for børn, der er mistænkte eller tiltalte i straffesager (EUT L 132 af 21.5.2016, s. 1).

- (12) I nogle medlemsstater betragtes visse mindre lovovertrædelser, navnlig mindre færdselsforseelser samt mindre forseelser i forbindelse med generelle kommunale bestemmelser og forstyrrelse af den offentlige orden, som strafbare handlinger. I sådanne situationer ville det ikke være rimeligt at kræve, at de kompetente myndigheder sikrer alle de rettigheder, der følger af dette direktiv. Er det i en medlemsstats ret bestemt i forbindelse med mindre lovovertrædelser, at frihedsberøvelse ikke kan pålægges som en sanktion, bør dette direktiv derfor alene finde anvendelse på sager ved en domstol med kompetence til at afgøre straffesager.
- (13) Anvendelse af dette direktiv på mindre lovovertrædelser er underlagt de betingelser, der er fastsat i dette direktiv. Medlemsstaterne bør kunne anvende en trangsvurdering, en vurdering af sagens realitet eller begge dele som grundlag for en afgørelse om, hvorvidt der skal bevilges retshjælp. Det kan i forbindelse med visse mindre lovovertrædelser bestemmes, at kriteriet om sagens realitet ikke er opfyldt, forudsat at dette er foreneligt med retten til en retfærdig rettergang.
- (14) Anvendelsesområdet for dette direktiv for så vidt angår visse mindre lovovertrædelser bør ikke påvirke medlemsstaternes forpligtelser i henhold til EMRK til at sikre retten til en retfærdig rettergang, herunder retten til at modtage advokatbistand.
- (15) Forudsat at det er i overensstemmelse med retten til en retfærdig rettergang, udgør følgende ikke frihedsberøvelse i henhold til dette direktiv: identifikation af den mistænkte eller tiltalte; beslutning om, hvorvidt der skal indledes en efterforskning; kontrol af våbenbesiddelse eller lignende sikkerhedsspørgsmål; udførelse af andre efterforsknings- eller bevissikringsforanstaltninger end dem, der udtrykkeligt er nævnt i dette direktiv, såsom kropsundersøgelser, fysiske undersøgelser, blodprøver, alkoholtest eller tilsvarende, fotografering eller optagelse af fingeraftryk; foranstaltninger for at få den mistænkte eller tiltalte til at give møde for en kompetent myndighed i overensstemmelse med national ret.
- (16) Dette direktiv fastlægger minimumsregler. Medlemsstaterne bør kunne bevilge retshjælp i situationer, som ikke er omfattet af dette direktiv, f.eks. i forbindelse med udførelse af andre efterforsknings- eller bevissikringsforanstaltninger end dem, der udtrykkeligt er nævnt i dette direktiv.
- (17) I overensstemmelse med artikel 6, stk. 3, litra c), i EMRK skal mistænkte og tiltalte, som ikke har tilstrækkelige midler til at betale for advokatbistand, have ret til retshjælp, når dette er påkrævet i retfærdighedens interesse. Denne minimumsregel giver medlemsstaterne mulighed for at anvende en trangsvurdering, en vurdering af sagens realitet eller begge dele. Anvendelsen af disse vurderinger bør ikke medføre begrænsning eller fravigelse af de rettigheder og proceduremæssige garantier, som er sikret i henhold til chartret og EMRK som fortolket af Domstolen og af EMD.
- (18) Medlemsstaterne bør fastlægge praktiske ordninger for ydelse af retshjælp. Det kan i sådanne ordninger bestemmes, at retshjælp bevilges efter anmodning fra en mistænkt, tiltalt eller eftersøgt. Navnlig under hensyntagen til behovene hos sårbare personer bør en sådan anmodning dog ikke være en materiel betingelse for bevilling af retshjælp.
- (19) De kompetente myndigheder bør bevilge retshjælp uden unødigt forsinkelse, og senest inden den pågældende afhøres af politiet, af en anden retshåndhavende myndighed eller af en judiciel myndighed, eller inden de særlige efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, der er omhandlet i dette direktiv, udføres. Hvis de kompetente myndigheder ikke er i stand til at gøre dette, bør de i det mindste bevilge retshjælp på et akut eller foreløbigt grundlag, før en sådan afhøring eller før sådanne efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger udføres.
- (20) I lyset af den særlige karakter af sager angående europæiske arrestordre bør fortolkningen af de bestemmelser i dette direktiv, som alene vedrører eftersøgte, tage hensyn til denne særlige karakter og bør ikke på nogen måde foregribe fortolkningen af de øvrige bestemmelser i dette direktiv.
- (21) Eftersøgte bør have retten til retshjælp i den fuldbyrdende medlemsstat. Desuden bør eftersøgte, som er genstand for sager angående europæiske arrestordre med henblik på strafforfølgning, og som udøver deres ret til at udpege en advokat i den udstedende medlemsstat i overensstemmelse med direktiv 2013/48/EU, have ret til retshjælp i sidstnævnte medlemsstat med henblik på behandlingen af en sådan sag i den fuldbyrdende medlemsstat, hvis retshjælp er nødvendig for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse, jf. chartrets artikel 47. Dette vil være tilfældet, hvor advokaten i den fuldbyrdende medlemsstat ikke kan udføre sine opgaver vedrørende fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre effektivt uden bistand fra en advokat i den udstedende medlemsstat. Enhver afgørelse om at bevilge retshjælp i den udstedende medlemsstat bør træffes af en myndighed, der er kompetent til at træffe sådanne afgørelser i denne medlemsstat, på grundlag af kriterier fastlagt af den pågældende medlemsstat i forbindelse med gennemførelsen af nærværende direktiv.

- (22) For at sikre, at eftersøgte har effektiv adgang til advokatbistand, bør medlemsstaten sikre, at eftersøgte har ret til retshjælp, indtil de overgives, eller indtil afgørelsen om ikke at overgive dem bliver endelig.
- (23) Medlemsstaterne bør, når de gennemfører dette direktiv, sikre overholdelse af den grundlæggende ret til retshjælp, jf. bestemmelserne i chartret og EMRK. I denne forbindelse bør de overholde De Forenede Nationers principper og retningslinjer for adgang til retshjælp i strafferetssystemer.
- (24) Uden at det berører bestemmelser i national ret vedrørende en advokats obligatoriske tilstedeværelse, bør en kompetent myndighed uden unødigt forsinkelse træffe afgørelse om, hvorvidt der skal bevilges retshjælp. Den kompetente myndighed bør være en uafhængig myndighed, der er kompetent til at træffe afgørelser om bevilling af retshjælp, eller en domstol, herunder en enkelt dommer. I hastetilfælde bør en midlertidig inddragelse af politiet og anklagemyndigheden dog også være mulig i det omfang, dette er nødvendigt for at kunne bevilge rettidig retshjælp.
- (25) Når der er bevilget retshjælp til en mistænkt, tiltalt eller eftersøgt, kan dens effektivitet og kvalitet bl.a. sikres ved at fremme kontinuiteten i vedkommendes retlige repræsentation. Medlemsstaterne bør i den henseende gøre det lettere at beholde den samme retlige repræsentation under hele straffesagen samt — hvis det er relevant — i sager angående europæiske arrestordrer.
- (26) Der bør sørges for den fornødne uddannelse af personale, der er involveret i beslutningstagningen om retshjælp i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer. Uden at det berører retsvæsenets uafhængighed og forskellene i retssystemernes opbygning i medlemsstaterne, bør medlemsstaterne anmode om, at de ansvarlige for uddannelse af dommere sørger for en sådan uddannelse til domstole og dommere, der træffer afgørelser om bevilling af retshjælp.
- (27) Princippet om EU-rettens effektive virkning kræver, at medlemsstaterne indfører egnede og effektive retsmidler i tilfælde af tilsidesættelse af en rettighed, som EU-retten tillægger enkeltpersoner. Der bør være adgang til et effektivt retsmiddel, hvis retten til retshjælp er undergravet, eller ydelsen af retshjælp er forsinket eller helt eller delvist nægtet.
- (28) For at overvåge og evaluere, hvor effektivt dette direktiv er, er der behov for at indsamle relevante data fra de foreliggende data om gennemførelsen af de rettigheder, der er fastsat i dette direktiv. Sådanne data omfatter, hvor det er muligt, antallet af anmodninger om retshjælp i straffesager samt i sager angående europæiske arrestordrer, hvor den pågældende medlemsstat handler som en udstedende eller fuldbyrdende medlemsstat, antallet af sager, hvor retshjælp er blevet bevilget, og antallet af sager, hvor en anmodning om retshjælp er blevet afvist. Der bør så vidt muligt også indsamles data om omkostninger til at yde retshjælp til mistænkte eller tiltalte og til eftersøgte.
- (29) Dette direktiv bør finde anvendelse på mistænkte, tiltalte og eftersøgte uanset deres retlige status, borgerskab eller nationalitet. Medlemsstaterne bør respektere og garantere de i dette direktiv fastsatte rettigheder uden nogen forskelsbehandling på grund af race, farve, køn, seksuel orientering, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, nationalitet, etnisk eller social oprindelse, formue, handicap eller fødsel. Dette direktiv overholder de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i chartret og i EMRK, herunder forbuddet mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling, retten til frihed og sikkerhed, respekten for privatliv og familieliv, retten til respekt for menneskets integritet, børns rettigheder, integrationen af mennesker med handicap, retten til adgang til effektive retsmidler og retten til en retfærdig rettergang, uskyldsformodningen og retten til et forsvar. Direktivet bør gennemføres i overensstemmelse med disse rettigheder og principper.
- (30) Dette direktiv fastlægger minimumsregler. Medlemsstaterne bør kunne udvide de rettigheder, der er fastlagt i dette direktiv, for at fastsætte et højere beskyttelsesniveau. Et sådant højere beskyttelsesniveau bør ikke udgøre en hindring for gensidig anerkendelse af retsafgørelser, som disse minimumsregler er beregnet på at fremme. Det beskyttelsesniveau, der fastsættes af medlemsstaterne, bør aldrig være lavere end de standarder, der er fastsat i chartret eller i EMRK, som fortolket af Domstolen og af EMD.
- (31) Målet for dette direktiv, nemlig at fastsætte fælles minimumsregler vedrørende retten til retshjælp for mistænkte, tiltalte og eftersøgte, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dets omfang og virkninger bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU). I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

- (32) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 21 om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til TEU og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), og med forbehold af artikel 4 i samme protokol deltager disse medlemsstater ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Det Forenede Kongerige og Irland.
- (33) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til TEU og til TEUF, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

Artikel 1

Genstand

1. Dette direktiv fastlægger fælles minimumsregler vedrørende retten til retshjælp for:
  - a) mistænkte og tiltalte i straffesager, og
  - b) personer, som er genstand for sager angående europæiske arrestordrer i henhold til rammeafgørelse 2002/584/RIA («eftersøgte»).
2. Nærværende direktiv supplerer direktiv 2013/48/EU og direktiv (EU) 2016/800. Intet i nærværende direktiv må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i de rettigheder, der er fastsat i de nævnte direktiver.

Artikel 2

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv finder anvendelse på mistænkte og tiltalte i straffesager, som har ret til adgang til advokatbistand i medfør af direktiv 2013/48/EU, og som:
  - a) frihedsberøves
  - b) skal bistås af en advokat i henhold til EU-retten eller national ret, eller
  - c) skal eller kan deltage i efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, herunder som minimum følgende:
    - i) konfrontationsparader
    - ii) konfrontationer
    - iii) rekonstruktioner af gerningsstedet.
2. Dette direktiv finder også anvendelse ved anholdelse i den fuldbyrdende medlemsstat af eftersøgte, som har ret til adgang til advokatbistand i medfør af direktiv 2013/48/EU.
3. Dette direktiv finder på de samme betingelser som fastsat i stk. 1 også anvendelse på personer, som indledningsvist ikke var mistænkt eller tiltalt, men bliver mistænkt eller tiltalt under politiets eller en anden retshåndhævende myndigheds afhøringer.
4. Uden at det berører retten til en retfærdig rettergang i forbindelse med mindre lovovertrædelser, finder
  - a) hvor det i en medlemsstats ret er bestemt, at andre myndigheder end en domstol med kompetence til at afgøre straffesager kan pålægge sanktioner, og pålæggelsen af sådanne sanktioner kan appelleres til eller indbringes for en sådan domstol, eller
  - b) hvor frihedsberøvelse ikke kan pålægges som en sanktion,dette direktiv alene anvendelse på retssager ved en domstol med kompetence til at afgøre straffesager.

Dette direktiv finder under alle omstændigheder anvendelse, mens der træffes afgørelse om tilbageholdelse samt under tilbageholdelsen på ethvert trin i sagen frem til dennes afslutning.

*Artikel 3***Definition**

I dette direktiv forstås ved »retshjælp« en medlemsstats finansiering af advokatbistand, der gør det muligt at udøve retten til adgang til en advokat.

*Artikel 4***Retshjælp i straffesager**

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte og tiltalte, som ikke har tilstrækkelige midler til at betale for advokatbistand, har ret til retshjælp, når dette er påkrævet i retfærdighedens interesse.
2. Medlemsstaterne kan anvende en trangsvurdering, en vurdering af sagens realitet eller begge dele som grundlag for en afgørelse om, hvorvidt der skal bevilges retshjælp i overensstemmelse med stk. 1.
3. Når en medlemsstat anvender en trangsvurdering, skal den tage hensyn til alle relevante og objektive faktorer såsom den pågældendes indkomst, formue og familiemæssige forhold samt omkostningerne ved advokatbistanden og levestandarden i den pågældende medlemsstat med henblik på at afgøre, om en mistænkt eller tiltalt i henhold til de gældende kriterier i den pågældende medlemsstat ikke har tilstrækkelige midler til at betale for advokatbistanden.
4. Når en medlemsstat anvender en vurdering af sagens realitet, skal den tage hensyn til den strafbare handlingens grovhed, sagens kompleksitet og hårdheden af den sanktion, der i givet fald kan pådrages, med henblik på at afgøre, hvorvidt det er påkrævet i retfærdighedens interesse, at retshjælp bevilges. Under alle omstændigheder anses kriteriet om sagens realitet for at være opfyldt i følgende situationer:
  - a) hvor en mistænkt eller tiltalt stilles for en kompetent domstol eller dommer med henblik på, at der skal træffes afgørelse om tilbageholdelse, på ethvert trin i sagen inden for rammerne af dette direktiv, og
  - b) under tilbageholdelsen.
5. Medlemsstaterne sikrer, at der bevilges retshjælp uden unødigt forsinkelse, og senest inden den pågældende afhøres af politiet, af en anden retshåndhævende myndighed eller af en retslig myndighed, eller inden de efterforskningsmæssige eller bevissikrende foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra c), udføres.
6. Der bevilges udelukkende retshjælp med henblik på den eller de straffesager, hvor den pågældende er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling.

*Artikel 5***Retshjælp i sager angående europæiske arrestordrer**

1. Den fuldbyrdende medlemsstat sikrer, at eftersøgte har ret til adgang til retshjælp ved anholdelse i henhold til en europæisk arrestordre, indtil de overgives, eller indtil afgørelsen om ikke at overgive dem bliver endelig.
2. Den udstedende medlemsstat sikrer, at eftersøgte, som er genstand for sager angående europæiske arrestordrer med henblik på strafforfølgning, og som udøver deres ret til at udpege en advokat i den udstedende medlemsstat til at bistå advokaten i den fuldbyrdende medlemsstat, jf. artikel 10, stk. 4 og 5, i direktiv 2013/48/EU, har ret til retshjælp i den udstedende medlemsstat i sådanne sager i den fuldbyrdende medlemsstat, hvis retshjælp er nødvendig for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse.
3. Den ret til retshjælp, der er omhandlet i stk. 1 og 2, kan undergives en trangsvurdering i overensstemmelse med artikel 4, stk. 3, som finder tilsvarende anvendelse.

*Artikel 6***Afgørelser om bevilling af retshjælp**

1. Afgørelser om, hvorvidt der skal bevilges retshjælp, og om udpegelsen af advokater skal træffes af en kompetent myndighed uden unødigt forsinkelse. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger til at sikre, at den kompetente myndighed træffer sine afgørelser efter omhyggelig overvejelse og med respekt af retten til et forsvar.
2. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at mistænkte, tiltalte og eftersøgte informeres skriftligt, hvis deres anmodning om retshjælp afvises helt eller delvist.

*Artikel 7***Kvaliteten af tjenester og uddannelse inden for retshjælp**

1. Medlemsstaterne træffer nødvendige foranstaltninger, herunder med hensyn til finansiering, for at sikre, at:
  - a) der er et effektivt retshjælpssystem af tilstrækkelig kvalitet, og
  - b) retshjælpstjenesterne er af tilstrækkelig kvalitet til at sikre en retfærdig rettergang, uden at det berører advokatstandens uafhængighed.
2. Medlemsstaterne sikrer, at personale, som er involveret i beslutningstagningen om retshjælp i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre, modtager den fornødne uddannelse.
3. Uden at det berører advokatstandens uafhængighed og den rolle, som de ansvarlige for uddannelse af advokater har, træffer medlemsstaterne passende foranstaltninger med henblik på at fremme den fornødne uddannelse af advokater, der yder retshjælpstjenester.
4. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at mistænkte, tiltalte og eftersøgte har ret til efter anmodning at få den retshjælpsadvokat, de er blevet tildelt, udskiftet, hvis de konkrete omstændigheder berettiger det.

*Artikel 8***Retsmidler**

Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte, tiltalte og eftersøgte har adgang til effektive retsmidler i henhold til national ret i tilfælde af krænkelse af deres rettigheder i henhold til dette direktiv.

*Artikel 9***Sårbare personer**

Medlemsstaterne sikrer, at der ved gennemførelsen af dette direktiv tages hensyn til de særlige behov hos mistænkte, tiltalte og eftersøgte, som er sårbare.

*Artikel 10***Levering af data og rapportering**

1. Medlemsstaterne forelægger senest den 25. maj 2021 og derefter hvert tredje år Kommissionen de disponible data over, hvordan rettighederne fastlagt i dette direktiv er blevet gennemført.
2. Senest den 25. maj 2022 og derefter hvert tredje år forelægger Kommissionen en rapport om gennemførelsen af dette direktiv for Europa-Parlamentet og for Rådet. I sin rapport vurderer Kommissionen gennemførelsen af dette direktiv med hensyn til retten til retshjælp i straffesager og i sager angående europæiske arrestordre.

*Artikel 11***Forholdet til det eksisterende beskyttelsesniveau**

Intet i dette direktiv må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder og proceduremæssige garantier, der er sikret i henhold til chartret, EMRK eller andre relevante folkeretlige regler eller retsregler i medlemsstaterne, der fastsætter et højere beskyttelsesniveau.

*Artikel 12***Gennemførelse**

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 25. maj 2019. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

*Artikel 13***Ikrafttræden**

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

*Artikel 14***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 26. oktober 2016.

På Europa-Parlamentets vegne
M. SCHULZ
Formand

På Rådets vegne
I. LESAY
Formand
